

Gevolgen

De twee marechaussees die kort na de overval bij café 'Backus' kwamen aanfietsen, vernamen slechts dat er een vuurgevecht geleverd was, dat enkele personen over de grens geslept waren en dat één hunner door een of meer kogels getroffen was. Onmiddellijk werd Den Haag ingelicht, het Algemeen Nederlands Persbureau (ANP) verspreidde een kort bericht; daarin stond dat nog niet meegedeeld kon worden 'wat werkelijk is geschied'.¹ Bij GS III wist men meer: spoedig werd generaal van Oorschot bij minister Dijkhoorn op het matje geroepen. Van Oorschot gaf toe, dat hij van de eerste besprekingen die Payne Best en Stevens wilden voeren, geweten had en dat hij luitenant Klop te hunner beschikking gesteld had, maar, zei hij nu, dat had hij gedaan om te zorgen dat niets geschiedde dat met de Nederlandse neutraliteit in strijd zou zijn. De zaak kwam in de ministerraad aan de orde, van Oorschot moest er persoonlijk verschijnen.² Bij de ministers heerste de algemene opinie dat de chef van GS III zijn bevoegdheden ver te buiten was gegaan: elf dagen na het gebeurde, op 20 november, werd besloten, dat hij met ingang van 1 december zijn functie zou neerleggen. Minister van Kleffens deed hiervan de Duitse gezant op 27 november (zes dagen na de verschijning van een Duits communiqué waar wij op terugkomen) vertrouwelijk mededeling, hem ook berichtend wat de ministerraad van de zaak afwist. De Nederlandse minister van buitenlandse zaken voegde er een bitter beklag aan toe over de spionage, '*die von allen Kriegsführenden einschliesslich Deutschland von Holland aus betrieben wurde*'; hij had, zei hij tenslotte, de Engelse gezant gewezen op '*die höchste Inkorrektheit*' van het optreden van Stevens die als hoofd van het *Passport Control Office* lid van het Engels gezantschap geweest was.³

Per 1 februari '40 werd van Oorschot gepensioneerd⁴, het laatste cadeautje dat een vriend en medewerker in april van hem kreeg, was een schilderij van de minister-president, zeer kunstzinnig afgebeeld als oorlogsinvaliden van het Koninklijk Nederlands-Indisch leger⁵: het was van Oorschot niet ontgaan dat geen van de ministers hem het Venlo-incident zozeer kwalijk genomen had als de Geer.

Voor de leiding van GS III had men inmiddels een beroep gedaan op

¹ Bericht van het ANP, a.v., dl. II a, p. 34. ² Verklaring, door J. W. van Oorschot op 3 juni 1947 afgelegd voor de commissie-Sillevis, a.v., dl. II b, p. 40. ³ Telegram, 27 nov. 1939, van de Duitse gezant, Den Haag, aan het *Auswärtige Amt* (FO/SD, 84073). ⁴ Getuige J. W. van Oorschot, *Eng.*, dl. II c, p. 450. ⁵ Getuige J. C. Roelofs, a.v., p. 503.